

Επαναληπτικές ασκήσεις στις Σταυροφορίες

A. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι ορθό ή λάθος:

1. Οι Σταυροφόροι ξεκίνησαν για την Παλαιστίνη αλλά κατέληξαν στην Κωνσταντινούπολη.
2. Κατά την τέταρτη Σταυροφορία πολλά βυζαντινά έργα τέχνης μεταφέρθηκαν στη Δύση.
3. Η Κωνσταντινούπολη προκάλεσε κατάπληξη και θαυμασμό στους Σταυροφόρους.
4. Οι Σταυροφόροι μετέφεραν τα άλογα του Λυσίππου στην πλατεία του Αποστόλου Μάρκου, στη Βενετία.
5. Τα αίτια των Σταυροφοριών ήταν αποκλειστικά θρησκευτικά.
6. Ο Πάπας Ουρβανός Β΄ κάλεσε τους Φράγκους να μην λάβουν μέρος στις Σταυροφορίες.
7. Μία συνέπεια των τριών πρώτων Σταυροφοριών ήταν η εχθρότητα που αυξήθηκε μεταξύ Ελλήνων και Λατίνων.
8. Τρίτη Ρώμη ονομάστηκε η Κωνσταντινούπολη γιατί σε αυτήν μεταφέρθηκε η πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.
9. Ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός ανήγειρε κάστρα και μοναστήρια στην Κύπρο για να μπορούν οι Βυζαντινοί να παρακολουθούν τις κινήσεις των Σταυροφόρων.
10. Μία αιτία της Α΄ Σταυροφορίας ήταν η έντονη φημολογία για ωμότητες εναντίον των προσκυνητών στους Αγίους Τόπους από τους Τούρκους και τους Άραβες.
11. Ένα αποτέλεσμα των τριών πρώτων Σταυροφοριών ήταν η αναζωπύρωση του μίσους μεταξύ των μουσουλμάνων.

B. Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α΄ με αυτά της στήλης Β΄.

A΄	B΄
1. Ερρίκος ΣΤ	α. Ορίστηκε αρχηγός της Δ΄ Σταυροφορίας
2. Ισσαάκιος Β΄ Άγγελος	β. Έκανε σχέδια επέκτασης σε βάρος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας
3. Αλέξιος Δούκας Μούρτζουφλος	γ. Σταυροφόρος Άγγλος βασιλιάς
4. Βονιφάτιος Μομφερατικός	δ. Κατέλαβε με πραξικόπημα το βυζαντινό θρόνο
5. Ριχάρδος Λεοντόκαρδος	ε. Αποκαταστάθηκε στο θρόνο από τους Σταυροφόρους

Γ. Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α΄ με αυτά της στήλης Β΄.

Α΄	Β΄
1. Φλάνδρα	α. Εκεί εξοντώθηκε η λαϊκή σταυροφορία.
2. Άγιοι Τόποι	β. Από εκεί προέρχονταν πολλοί Σταυροφόροι.
3. Μ. Ασία	γ. Εκεί νίκησαν τους Τούρκους οι Σταυροφόροι.
4. Δορύλαιο	δ. Η απελευθέρωσή τους ήταν στόχος των Σταυροφόρων.
5. Κύπρος	ε. Πουλήθηκε στους Λουζινιαν.

Α΄ ΠΗΓΗ

«Οι Βενετοί επεδίωξαν να κάνουν μια προπαγανδιστική χρήση των λαφύρων. Περνώντας στα δικά τους χέρια τα θρησκευτικά κειμήλια, τα οποία εξέφραζαν την απορρέουσα από τη θεία πρόνοια ισχύ των βασιλέων της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και την ιδιότητά τους ως επικεφαλής του χριστιανικού κόσμου, ήταν σαν να ήθελαν να εμφανιστούν ως διάδοχοί της, καλλιεργώντας την ιδέα της μεταφοράς της δικαιοδοσίας και του μεγαλείου της στη Βενετική Δημοκρατία, και δικαιολογώντας όμως την κατοχή των εδαφών του Βυζαντίου ως αποτέλεσμα της θείας βούλησης. Παρόμοια τάση, αν και σε μικρότερο βαθμό, επέδειξαν και οι Φράγκοι ηγεμόνες, με τον Λουδοβίκο τον Ευσεβή να συγκεντρώνει τα 22 ιερότερα λείψανα της χριστιανοσύνης, τα οποία ως την άλωση ανήκαν στον Βυζαντινό Αυτοκράτορα και φυλάσσονταν στους χώρους του ιερού παλατιού».

Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη

A1. Να εξηγήσετε με ποιον τρόπο προσπάθησαν οι Βενετοί να εκμεταλλευτούν την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, κατά τη Δ΄ Σταυροφορία.

Β΄ ΠΗΓΗ

«Αυτοί οι πιστοί του Χριστού, που όφειλαν να στραφούν εναντίον των απίστων, κολύπησαν στο χριστιανικό αίμα. Δεν λογάριασαν, ούτε θρησκεία, ούτε ηλικία, ούτε φύλο. Και δεν τους άρκεσε που πήραν τους θησαυρούς της Αυτοκρατορίας και που ξεπουπούλιασαν τους ιδιώτες, μικρούς και μεγάλους, αλλά θέλησαν να βάλουν χέρι και στα πλούτη των εκκλησιών, από τις ιερές τράπεζες, τους είδαν να παίρνουν εικόνες και σταυρούς και να φεύγουν».

Πάπας Ιννοκέντιος Γ΄

B1. Να αναφέρετε και να αναλύσετε τη στάση του πάπα Ιννοκέντιου Γ΄ απέναντι στο μένος των Σταυροφόρων.

Γ΄ ΠΗΓΗ (α, β, γ, δ)

Αφού μελετήσετε τις πιο κάτω πηγές και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα ερωτήματα που τις ακολουθούν:

α. «Την άπαρτη πόλη μας ξένου πόδι την πάτησε. Εννιακοσίων χρόνων ένδοξη ζωή έσβησε. Φράγκοι, Βενετσιάνοι και Γερμανοί χύνονται απάνω της αχόρταγα. Με το σταυρό συντρίβουν το σταυρό μας, με τη θρησκεία τους πελεκούν τη θρησκεία μας. Γαλέρες φεύγουν και γαλέρες έρχονται. Παίρνουν τα πλούτη μας, τη δόξα μας, τα ιερά μας. Αλλού τα πάνε στη Δύση, να ημερέψουν και κείνης τους λαούς, να δοξάσουν και κείνης τα χώματα. Η Βενετία τα δέχεται περίχαρη, στολίζεται και καμαρώνει. Στήνει στις πλατείες της τ' άλογα τ' ανεμοπόδαρα, του ακράτητου λαού συμβολική παράσταση».

Ανδρέας Καρκαβίτσας, «Λόγια της πλώρης» (1899)

β. Έβλεπε κανείς όχι μόνον τις ιερές εικόνες του Χριστού να θραύονται με αζίνες και να ρίπτονται στο χώμα και τα στολίδια τους να αποσπώνται χωρίς φειδώ και προσοχή και να ρίχνονται στη φωτιά, αλλά και τα σεπτά και πανάγια σκεύη να αρπάζονται με θράσος από τους ναούς, να ρίχνονται στη φωτιά και να παρέχονται στα εχθρικά στρατεύματα ως απλός άργυρος και χρυσός. Έβλεπε κανείς ακόμα τα χρυσά «βαρυτάλαντα» έπιπλα και τις αργυρές λυχνίες της Αγίας Σοφίας που μετατράπηκαν σε άμορφη μάζα από τη φωτιά μαζί με την ολόχρυση και στολισμένη με πολύτιμες πέτρες Αγία Τράπεζα που τεμαχίστηκε και διανεμήθηκε στους λαφυραγωγούς. Αλλά και εκείνα - ιερά λείψανα και θρησκευτικοί θησαυροί, καθώς και έργα τέχνης - τα οποία μετά τη διανομή της λείας έφθασαν στη Βενετία, στη Γαλλία, στη Γερμανία».

Νικήτας Χωνιάτης

γ. «Η Δ' Σταυροφορία υπήρξε καταλυτική για τη μετέπειτα εξέλιξη της ιστορίας αλλά πέρα από τις πολιτικές συνέπειές της, που θα μετρούνταν για αιώνες, οι πολιτιστικές εξακολουθούν να υφίστανται και σήμερα, εδραιωμένες προ πολλού από το δίκαιο του κατακτητή. Η Κωνσταντινούπολη άδειασε από κάθε πλούτο δημόσιο, ιδιωτικό και εκκλησιαστικό».

Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη

δ. «Ένα ρουμπίνι που μπορούσε να φωτίσει ολόκληρο το παλάτι με την κοκκινωπή λάμψη του, το οποίο ταυτίζεται πιθανότατα με αυτό που κατά τη μαρτυρία του Ιωάννη Κίνναμου φορούσε ο Μανουήλ Κομνηνός όταν το 1159 υποδεχόταν στην Κωνσταντινούπολη τον τούρκο σουλτάνο Κιλίτζ Αρσλάν, έφθασε ως δώρο στον Φίλιππο-Αύγουστο της Γαλλίας (μαζί με λείψανα του Αγίου Φιλίππου, έναν σταυρό εξαιρετικής τέχνης και δύο αυτοκρατορικά ενδύματα) από τον Βαλδουίνο Β' της Φλάνδρας. Ακόμη, τα πολυτιμότερα κειμήλια του θρόνου, μεταξύ των οποίων ο Ακάνθινος Στέφανος, ο Τίμιος Σταυρός, η Λόγχη και ο Σπόγγος, εξαγόρασε ο Λουδοβίκος ο Ευσεβής από τους Βενετούς στους οποίους τα είχε παραχωρήσει ο Βαλδουίνος Β' ως ενέχυρο».

Αθηνά Κόλια-Δερμιτζάκη

Γ1 Να αναφέρετε τις συνέπειες της Δ' Σταυροφορίας, έτσι όπως αυτές καταγράφονται στις πιο πάνω πηγές.

Γ2. Να περιγράψετε την εικόνα της Κωνσταντινούπολης πριν από την άλωσή της από τους Σταυροφόρους.